

RIKSADVOKATEN

JUSTISDEPARTEMENTET	
13 JAN 2006	
SAKSNR.:	260504026
AVD/KONT/BEH:	LOV/EO/HJ
DOK.NR.	82
ARKIVKODE:	

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

REF.:
200504026 EO HI/an

VÅR REF.:
Ra 05 – 424 JKØ/amo
421.1

DATO:
10.01.06

HØRING – NOU 2005: 8 LIKEVERD OG TILGJENGELIGHET

Det vises til departementets høringsbrev 7. juli 2005, med frist 30. desember 2005 for merknader. En beklager at høringsuttalelsen herfra inngis noen dager etter høringsfristen.

Riksadvokaten vil innledningsvis berømme utvalget for et godt arbeid på et svært viktig område. Innstillingen er grundig, og gir en god samlet oversikt over gjeldende relevante sivilrettslige og strafferettslige regler, samtidig som lovforslaget i hovedtrekk fremstår som vel overveid og godt begrunnet. En har for øvrig, naturlig nok, konsentrert gjennomgangen til de strafferettslige spørsmål som utredningen og dens tema reiser, og merknadene herfra er i hovedsak begrenset til noen få kommentarer i denne forbindelse:

Lovutvalget gir i kapittel 1. 5 uttrykk for at det primære vernet mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne bør være forankret i sivilrettslig lovgivning fremfor i Grunnloven eller straffeloven. Dette er et rettspolitisk utgangspunkt som riksadvokaten uten videre vil slutte seg til.

Riksadvokaten deler videre utvalgets synspunkter fullt ut med hensyn til det som er sagt i kapittel 9.3.2 til spørsmålet om straffebestemmelser som det sentrale vern mot diskriminering generelt, jf. s. 132 annen spalte og side 133 første spalte, hvor det heter:

”Det er ... knyttet betenkeligheter til å la ulike bestemmelser i straffeloven være det primære vernet mot diskriminering. Straff er samfunnets strengeste og mest inngripende reaksjon på normbrudd. Dette tilsier en generell tilbakeholdenhet med å kriminalisere uønsket atferd. Et sentralt moment ved vurderingen av om atferd bør straffesanksjoneres, er om andre, mindre inngripende rettsvirkninger kan gi et like godt eller bedre vern av de aktuelle interessene.

Et strafferettslig diskrimineringsvern har flere svakheter. Erfaring med strafferettslig vern mot diskriminering i Norge og andre land, tyder på at domstolene sjelden avsier fellende straffedommer om diskriminering. Strafferettens skyldkrav og beviskrav innebærer at det

kreves vesentlig mer for det kan konstateres lovbrudd, sammenliknet med sivilrettslige regler. Slik vil et strafferettslig vern være mindre effektivt enn et sivilrettslig. Strafferettslig

vern som primært virkemiddel vil også belaste domstolene idet straff som utgangspunkt må idømmes av domstolene, jf. Grunnloven § 96. Det er altså begrensede muligheter til å opprette egne lavterskelorganer for håndheving av et strafferettslig diskrimineringsvern.”

Det bemerkes for ordens skyld at utvalgets gjennomgang av gjeldende rett i kapittel 4.4. og 5.3 synes i hovedsak å være dekkende for de strafferettslige regler som kan ha særlig betydning for vernet av og straffansvaret for personer med funksjonsnedsettelse. Etter riksadvokatens oppfatning bør de eksisterende regler være tilstrekkelige for et forsvarlig strafferettslig vern av den personkrets lovforslaget omfatter, og er følgelig enig med flertallet i utvalget i at det ikke er grunnlag for å gjennomføre endringer i straffelovgivningen, f. eks. ved tillegg i enkelte straffebud om straffskjerpelse hvor fornærmede har nedsatt funksjonsevne, jf. kapittel 9.5.3 i utredningen.

Utvalget går ikke inn for at straffeloven § 135 a og § 349 a bør utvides til også å omfatte nedsatt funksjonsevne. Et mindretall går likevel inn for å endre § 349 a. Riksadvokaten deler utvalgets/flertallets oppfatning på disse punkter, og tiltrer i hovedsak begrunnelsen i kapittel 9.5.3.2 og 9.5.3.3 i innstillingen. Hovedinnvendingen mot ikke å innlemme den nedsatte funksjonsevne i disse straffebudene, er hensynet til samme beskyttelsesnivå for de ulike diskrimineringsgrunnlagene i den sivilrettslige lovgivningen. For så vidt gjelder § 135 a er riksadvokaten imidlertid fullt ut enig med utvalget i at det neppe er noe stort praktisk behov for den, begrensede, strafferettslige beskyttelse som bestemmelsen gir overfor denne gruppen, og at effekten av å utvide straffebudets virkeområde dermed vil være liten. Som utvalget påpeker, må det antas at det foreslåtte sivilrettslige trakasseringsforbudet vil være bedre egnet til å ramme krenkende ytringer på dette området, og at en supplerende straffetrussel vil ha meget begrenset praktisk effekt. Faren for ”utvanning” av straffebudet i § 135 a ved en utvidelse av området for det straffbare, må også tas i betraktning. Ut fra det generelle syn riksadvokaten har på kriminalisering og bruk av straff, jf. foran, kan en, som lovutvalget, ikke gå inn for en utvidelse verken av § 135 a eller § 349 a med mindre det kan påvises et tungtveiende praktisk behov eller det foreligger folkerettslige forpliktelser som tilsier dette. Dette er, etter riksadvokatens syn, ikke situasjonen i nærværende sak.

En er for øvrig enig med utvalget i at harmonihensyn taler for at straffebudet i § 13, jf. § 14 i diskrimineringsombudsloven bør omfatte alle deler av diskrimineringsvernet som skal håndheves av ombudet og nemnda.

Riksadvokaten deler også utvalgets standpunkt om at det på dette området ikke er behov for et straffebud etter mønster av diskrimineringsloven § 15 for samvirke. Det vises til utvalgets begrunnelse i kapittel 10.16.4.

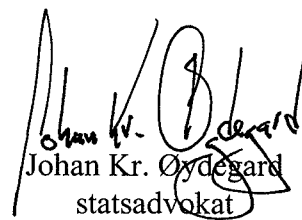
Utvalget anbefaler at det nedsettes et eget lovutvalg for å vurdere en felles lov mot diskriminering i Norge som også bør vurdere forskjellene i diskrimineringsvernet på tvers av de ulike grunnlagene. Ut fra den betydelige og fragmentariske lovgivning som er etablert og foreslått for vern mot diskriminering i den senere tid, antar riksadvokaten at forslaget er vel begrunnet og bør følges opp.

Innstillingen gir ikke foranledning til ytterligere merknader herfra.

Dette brev er også sendt per e-post til avdelingsdirektør Hilde Indreberg i Lovavdelingen.

Tor-Akse Busch

Johan Kr. Øydegård
statsadvokat

Gjenpart: Samtlige statsadvokatembeter unntatt Økokrim